

Landbouwers gebruiken aanzienlijk minder stikstof dan de gebruiksnorm voor 2006

Het LEI heeft het stikstofgebruik door landbouwers in 2004, 2005 en 2006 vergeleken met de totale gebruiksnorm voor stikstof (werkzame stikstof uit mest en kunstmest samen). Melkveehouders gebruikten in 2006 gemiddeld 20 % minder stikstof dan volgens de gebruiksnorm was toegestaan. In 2004 en 2005 was dat ook ongeveer zo, als de gebruiksnorm dan had gegolden. Tachtig procent van de melkveebedrijven gebruikte niet meer stikstof dan de gebruiksnorm waarbij eenderde van de bedrijven in 2005 zelfs 100 kg N of meer onder de gebruiksnorm zat, zo die dan had gegolden. Akkerbouwers gebruikten in 2006 gemiddeld 12 % minder stikstof dan volgens de gebruiksnorm was toegestaan. Ook daar was dit de voorgaande jaren zo. Bijna de helft van de akkerbouwbedrijven gebruikte minder stikstof dan de totale gebruiksnorm.

Deze resultaten zijn gunstiger dan de normen die waarschijnlijk voor 2009 gaan gelden en gunstig voor de belasting van grond- en oppervlaktewater.

Inleiding

Per 1 januari 2006 heeft het gebruiksnormenstelsel het minasstelsel in mestwetgeving vervangen. Het is nu een goed moment om te gaan of melkveehouders en akkerbouwers aanpassingen hebben doorgevoerd in het bedrijfsmanagement.

Eenderde van de melkveehouders gebruikt meer dan 100 kg minder N dan de gebruiksnorm

In 2005 was er nog geen sprake van gebruiksnormen. Toch kun je de totale stikstofgebruiksnorm voor 2006 wel tegen het gebruik van 2005 zetten om te kijken hoe ver boeren dan alkwamen. Uit figuur 1 blijkt dat veel landbouwers in 2005 al ver onder die normen zaten.

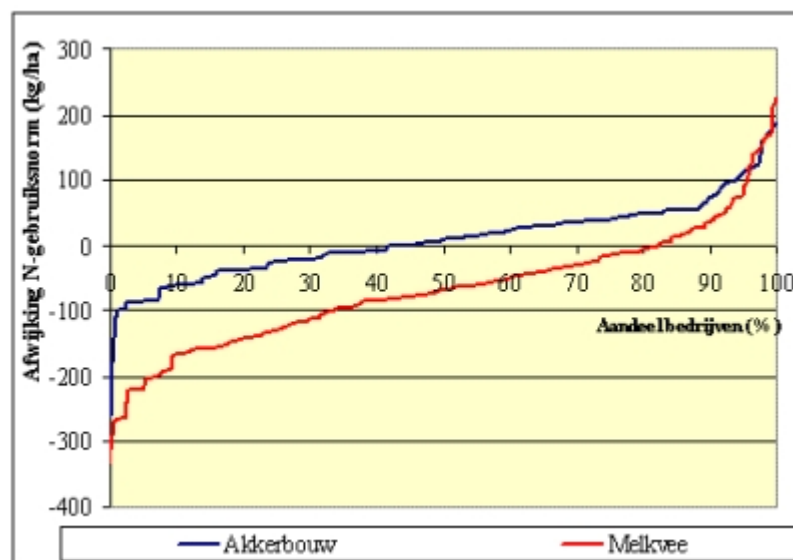

Fig 1. Zonder dat er op werd gestuurd, bleef 80 % procent van de melkveebedrijven in 2005 binnen de totale stikstofgebruiksnorm (werkzame stikstof in mest en kunstmest samen) voor 2006 als die dan had gegolden; 1/3 van de melk-veebedrijven zelfs met 100 kg per hectare of meer. Van de akkerbouw-bedrijven gebruikte in 2005, zonder dat er op werd gestuurd, bijna de helft minder stikstof dan de totale gebruiksnorm voor 2006.

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI

Dat was 2005, en hoe was dat in 2006?

Hoe deden landbouwers dat in 2006, het eerste jaar van het nieuwe stelsel? We hebben de resultaten van 73 melkvee- en 23 akkerbouwbedrijven uit drie opeenvolgende jaren naast elkaar gezet (tabel 1).

Tabel 1 Stikstofgebruik op akkerbouwbedrijven en melkveebedrijven voor drie jaren.

Bedrijfstype	Akkerbouw (n = 23)			Melkvee (n = 73)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Jaar						
Ha cultuurgrond	80.74	81.23	82.16	46.79	47.94	49.22
% grasland	1.1%	1.2%	1.9%	73.9%	72.0%	78.8%
% overige voedergewassen	1.9%	3.2%	0.0%	23.7%	23.8%	21.2%
% marktbaar gewassen	96.3%	94.5%	98.1%	2.1%	2.6%	0.0%
Kg melk per bedrijf	0	0	0	556404	570711	582249
Kg melk per koe				7563	7695	7593
In kg N per hectare						
Forfaitaire productie dierlijke mest	8.8	7.9	7.3	262.8	258.9	252.7
Gebruiksnorm dierlijke mest	170.0	170.0	170.0	217.3	219.6	247.1
Stikstofkunstmest	101.7	106.1	118.7	142.7	139.0	132.2
Kunstmest + werkzaam uit dierlijke mest	144.8	159.2	170.4	247.1	256.7	229.3
Stikstofgebruiksnorm totaal	176.4	173.8	190.5	278.7	298.6	284.5

Bron: BedrijvenInformatieNet LEI

Melkveebedrijven 20%, akkerbouwbedrijven 12% onder de N gebruiksnorm voor 2006

Het aandeel grasland bij melkveebedrijven is in 2006 hoger, dit is een trendbreuk met het verleden waar de hoeveelheid grasland steeds afnam ten gunste van maïs. Dit is een gevolg van het veiligstellen van de derogatie.

Het gebruik van kunstmeststikstof neemt bij akkerbouwers wat toe doordat ze stikstofbehoeftere gewassen telen (hogere stikstofgebruiksnorm) en bij melkvee wat af, zeker als dit wordt gerelateerd aan het hogere aandeel grasland in 2006.

Op het lagere aandeel grasland bij melkvee, de lagere hoeveelheid kunstmeststikstof bij melkvee en het lagere aantal stuks jongvee per koe na zijn er vrijwel geen verschillen te constateren tussen enerzijds 2004 en 2005 (minas) en anderzijds 2006 (gebruiksnormen). Wel werd op melkveebedrijven aanzienlijk meer mest afgevoerd. In 2006 werd 4,5 miljoen ton mest van melkveebedrijven afgevoerd waar voorheen sprake was van netto aanvoer. Dit is echter niet gepaard gegaan met meer kunstmeststikstof: melkveebedrijven bleven in 2006 gemiddeld 20% beneden de totale stikstofgebruiksnorm, akkerbouwbedrijven 12%. Dit is lager dan de normen die vermoedelijk voor 2009 gaan gelden en gunstig voor de belasting van grond- en oppervlaktewater!

Aart van den Ham, LEI